

Lucian Blaga, poet, dramaturg și filosof s-a născut la 9 mai 1895, în satul Lancrăm din județul Alba. Copilăria sa a stat, după propria-i mărturisire, "sub semnul unei fabuloase absențe a cuvântului", autodefinindu-se "mut ca o lebădă"; întrucât, viitorul poet nu a vorbit până la vârsta de 4 ani. Fiul preotului Isidor Blaga, Lucian este al nouălea copil al familiei, iar mama lui Ana Blaga, născută Moga, pe care autorul o amintește în scrierile sale ca pe o ființă primară. Blaga a terminat școala elementară în limba germană, din Sebeș-Alba urmând liceul "Andrei Șaguna" din Brașov. Blaga a fost pasionat de astronomie, a citit cu entuziasm pe Goethe, Schiller, Spinoza, Conta, Schopenhauer, Bergson, Platon. La fel ca și Mihai Eminescu, Lucian Blaga s-a format în cultura germană, cu care a intrat în contact de mic, în școlile din Sebeș și Brașov, iar ulterior a studiat la Universitatea din Viena, la care a obținut titlul de doctor în filosofie cu o teză despre "Cultură și cunoștință". Între 1926-1939 a activat în diplomatie, fiind, pe rând, atașat de presă și consilier la legațiile României din Varșovia, Praga, Berna și Viena, ministru plenipotențiar la Lisabona. Concomitent și-a continuat activitatea literară și științifică, tipărind volume de versuri, eseuri filosofice și piese de teatru. Opera poetică: "Poemele luminii" (1919), "Pașii profetului" (1921), "În marea trecere" (1924), "Lauda somnului" (1929), "La cumpăna apelor" (1933), "La curțile dorului" (1938), "Nebănuitele trepte" (1943). Opera filosofică: este structurată în patru trilogii (a cunoașterii, a culturii, a valorilor și trilogia cosmologică) - "Filosofia stilului" (1924), "Cunoașterea luciferică" (1933), "Spațiul mistic" (1936), "Geneza și sensul culturii" (1937). Opera dramatică: "Zamolxe" (1921), "Tulburarea apelor" (1923), "Meșterul Manole" (1927), "Cruciada copiilor" (1930), "Avram Iancu" (1934), "Daria, Fapta și Învierea" (1925), "Arca lui Noe" (1944), "Anton Pann" (1965). Opera memorialistică: "Hronicul și cântecul vârstelor" și romanul autobiografic "Pietre pentru templul meu" (1919), completează imaginea uneia dintre cele mai fascinante și complexe personalități ale culturii române moderne. Dintre motivele lirice cu o mare frecvență în poezia lui Blaga menționăm: lumina, focul, pământul, pădurea, noaptea, întunericul, lacrimile, raiul, iadul, tăcerea, dorul, eternitatea, păcatul, somnul, vara, luna, soarele, singurătatea, trecerea ireversibilă etc. Noi ne vom referi doar la două dintre ele: dorul și eternitatea, legătura dintre ele și specificul oglindirii lor în creația lirică a poetului din Lancrăm. Trebuie să afirmăm cu convingere, și sunt temeuri s-o facem că dorul nu este o născocire orgolioasă românească, cum nici spleenul nu este o invenție englezească.

Din momentul în care Tudor Vianu a încetat să-i mai caute cuvântului dor echivalente în limbi străine, a mărturisit, nu modul de a fi al unei stări, ci a unui infinitezimal pe care noi înșine ni-l identificăm, cunoscându-ne: ("Toată lumea are dor/ ori mai greu, ori mai ușor/ numai dorulețul meu/ e ca pământul de greu"). E vorba de omniexistență - "toată lumea are dor" și de unicitate - "numai

dorulețul meu” ambele trăsături îl definesc în unicitatea sa. Dorul e un dar dăruit de Dumnezeu poporului român, tuturor, fără discriminare. Dor are și omul care muncește la câmp, și omul din uzină, cel ce păcătuiește și cel ce o face mai puțin, dar are și Blaga, Eminescu, Brâncuși etc. diferența o face, nu dorul ca motiv existent în viața tuturor oamenilor, ci modul, cum îl simte dar mai cu seamă, modul de exprimare, cum îl îmbracă în “cuvântul ce exprimă adevărul”; zonă, în care se dezvăluie cel mai pregnant diferența. Comparând dorul lui Blaga și cel al lui Eminescu, ambele cu o prelungire în timp, în ființa celor ce iau cunoștință de poeziile lor în care dorul este exprimat, ne dăm seama că e vorba de un ecou de dăinuire a trăirii. Acest ecou se intensifică la nesfârșit, în sufletul nostru, este ca o erupție în lanț constant, consecința acesteia fiind o uitare de sine până unde te duce fantezia. Dorul care arde, deschide într-o aură de lumină, drumul fără capăt al speranței. Îl găsim în chemarea femeii iubite, similară cu cea a Isoldei, sperând să obțină nemurire prin iubire. Dorul se topește în însuși acel cântec, datorită căruia clipa devine unitate de măsură în eternitatea prin care se salvează: “Femeie,/ ce mare porți în inimă și cine ești?/ Mai cântă-mi încodată dorul tău,/ să te ascult/ și clipele să-mi pară muguri plini,/ din care înfloresc aievea - veșnicii” (Dorul, pg. 35). Prin uriașul său talent, Lucian Blaga revigorează această stare. Îi dăruiește viață nouă. Prin dor, poetul Lucian Blaga vorbește cu absolutul, o altă ipostază de existență a lui Dumnezeu. Paradoxal, deși dorul e o manifestare, ce nu cunoaște odihnă, care provoacă eminesciana “Suferință dureros de dulce”, aceasta, ca și sursa care o generează, nu se consumă. Acest miracol pe care-l înfăptuiește poetul, metamorfozând dorul într-o ipostază, numită și creată de el “Dorul-dor” pe care o și definește, în magice formulări, ce emoționează profund: “Cel mai adânc din doruri/ e dorul-dor/ Acela care n-are amintire/ și nici speranță, dorul-dor/ Nesfârșit e dorul-dor/ Bate-n valea tuturor” (Dorul-dor, pg. 90-91). Ne dăm seama de nepuizabilul izvor de bogăție, care ni s-a dăruit prin dor și, când fac această afirmație, mă gândesc la ce semnifică dorul, pentru fiecare român; nevoia de împlinire, glasul profund al materiei, incandescența sufletului nostru atins de dor, impuls al materiei însuflețite a trupului. Tuturor acestor înțeleșuri, Lucian Blaga le află acel limbaj prin care “nu strivește corola de minuni a lumii” ci, o sporește cu propria minune aceea a dezvăluirii, printr-un limbaj poetic, aflat, mai totdeauna, în zona inefabilului, cum veți sesiza și dumneavoastră în poezia pe care o reproduc:

*Noaptea-i tîrzie, de august.
Orele - horele tac.
Cugetul, cumpăna, steaua
grea judecată îmi fac.
Murmură dor de pereche,
patima cere răspuns.
Ah, mineralul în toate
geme adînc și ascuns.
Sarea și osul din mine
caută sare și var.
Foamea în mare răspunde,
crește cu fluxul amar.
Margine-mi este argila,
lege de-asemena ea.
Sînt doar metalul în febră,
măgă terestră, nu stea.
(Noapte la mare, pg. 96-97)*

Un profund cunoscător și iubitor de folclor, Blaga a sesizat în poezia populară predispoziția înclinării spre nuanță și apreciat ca urmare a aprofundării sale o posibilă sursă de îmbogățire, exprimarea propriilor creații lirice. Cum corect constată poetul, care este și un rafinat estetician, în textul “Despre dor” preluat integral din aceeași ediție ca și “spațiul mioritic” de Marin Bucur în volumul

“Contemporanul nostru - Lucian Blaga”:

“O cercetare a colecțiilor noastre de poezii populare ne va lămuri degrabă că adesea dorul nu e cântat prin intermediul obiectivului, spre care e orientat (iubita, casa, familia, peisajul); dorul e cântat pentru el însuși, ca stare aproape fără obiect, ca stare al cărei obiect e oarecum retăcut sau numai discret atins. Cu alte cuvinte, dorul se transformă adesea dintr-o stare subiectivă în obiect liric. Poporul ipostazează dorul”.

Câteva exemple: *“Pe unde umblă dorul/ Nu poți ara cu plugul/ Că s-agață plugu-n dor,/ Trag boii de se omor” sau “Câtă boală-i pe sub soare/ Nu-i ca dorul arzătoare/ Că dorul unde se pune/ Face inima cărbune/ Câtă boală-i pe sub lună/ Nu-i ca dorul de nebună/ Că dorul unde se lasă/ Face lacrimilor casă”.*

Aspirația metafizică a lui Lucian Blaga are ca finalitate ziua dintâi a facerii, când a fost creată lumina și s-a separat ziua de noapte. Cum apele revin la izvor preschimbate în nori de ploaie, sufletele noastre se întorc la locul de naștere sublimate în dor. Numai cu dorul drumul se poate înapoia la început și se poate întinde la infinit. Lucian Blaga i-a făcut înțeles acestui sentiment puterea sa de a se infiltra în taine și a ne dezvălui nouă taina:

*La obârsie, la izvor
nici o apa nu se-ntoarce,
decât sub chip de nor.*

*La obârsie, la izvor
nici un drum nu se întoarce
decât în chip de dor.*

*O, drum și ape, nor și dor,
ce voi fi, când m-oi întoarce
la obârsie, la izvor?*

Fi-voi dor atunci? Fi-voi nor?

Un fapt este aproape cert, în singurătatea sa, poetul are camarad al drumului lung dorul. Este simțirea aceluiași sânge al miracolelor din care este creat marele și micul cosmos, Blaga, ca și Eminescu, Coșbuc, Goga, Pillat etc își nutrește poezia la izvoarele unei simțiri seculare, unde dorul este o stare de pământ și cer. Dorul era poezia ce ne ajuta să iubim ca Zamolxe căderea în timp, acuzându-se în miezul pământului și al mineralelor pentru a lega alte nașteri, alte origini, de originea noastră umană.

Geo Călugăru